

CAP TERRASSA SUD

LA SALUT DE LES PERSONES TRANS

a l'Atenció Primària

CRISTINA ANGLÈS SUES
MARIA AZEMÀ ROVIRA
JUAN CARLOS PARDO GÓMEZ

TUTOR: DRA. MERCÈ VILLARÓ

-
- 01** **CONCEPTES BÀSICS**
  - 02** **COMUNITAT TRANS AL MÓN**
  - 03** **LLEI TRANS A ESPANYA**
  - 04** **INTRODUCCIÓ**
  - 05** **ABC DE L'ATENCIÓ TRANS-INCLUSIVA**
  - 06** **PROBLEMES DE SALUT**
  - 07** **PAUTES I PREPARATS HORMONALS**
  - 08** **SEGUIMENT ANALÍTIC**
  - 09** **MODIFICACIONS QUIRÚRGIQUES**
  - 10** **SERVEI TRÀNSIT**

CONCEPTES BÀSICS

Sexe	• Mascle (cis o trans) • Femella (cis o trans) • Intersexe	Genètic/Genital/Hormonal
Identitat de gènere	• Home (cis o trans) • Dona (cis o trans) • No binari, etc.	Qui sóc, com em percebo
Orientació sexual	• Heterosexual • Homosexual • Bisexual • Asexual, etc.	Qui m'atrau sexual i/o afectivament
Expressió de gènere	• Femenina • Masculina • Andrògina	Com expresso el meu gènere (comportament, estètica, rols)

COMUNITAT TRANS AL MÓN

S'han denunciat actes de violència homofòbica i transfòbica a **totes les regions del món**

Les dades oficials sobre la violència homofòbica i transfòbica són incomplets i les estadístiques oficials escasses

Les persones **transgènere** corren un **risc** especialment **elevat** de ser víctimes de la violència mortífera i en extrem cruel

Al **2022** l'Observatori contra l'Homofòbia va reportar **237** **agresions contra el col·lectiu LGTB a Catalunya**

Respecte al 2021, les agresions vers persones Transvan ser 57, lo que va suposar un **augment d'un 38%**.

LLEI TRANS A ESPANYA 2022

L121/000113

Proyecto de Ley para la igualdad real y efectiva de las personas trans y para la garantía de los derechos de las personas LGTBI

PUNTS CLAU:

1. Autodeterminació de gènere
2. Despatolització de les persones trans
3. Dret a la filiació de fills/filles de parelles de dones
4. Prohibició de les teràpies de conversió
5. Educació en diversitat
6. Inserció sociolaboral de les persones trans
7. Atenció sanitària integral a les persones Trans

INTRODUCCIÓ

Els metges de família som la **porta d'entrada al sistema sanitari** i cal que tinguem un enfoc biopsicosocial

Les persones transgènere es troben amb una sèrie de barreres per accedir al sistema sanitari

Cada trànsit és únic i pot tenir necessitats i velocitats diferents

Utilitzar un llenguatge apropiat, conèixer els fonaments bàsics de la teràpia hormonal mixta i comprendre els riscos i efectes adversos de les opcions de tractament

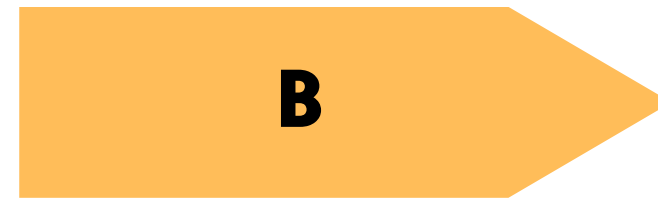
Seguim sent els seus referents per a analítiques, receptes, atenció i promoció de la salut...

ABC DE L'ATENCIÓ TRANS-INCLUSIVA

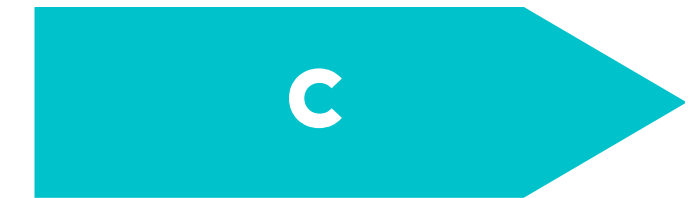
Acollida trans-inclusiva al centre sanitari

- Anomenar sempre pels cognoms
- Preguntar quin nom i gènere l'identifica
- Persona no binària, utilitzar llenguatge neutre sense gènere
- Oferir un espai confidencial per fer l'acollida
- Donar informació sobre on fer el canvi de nom de la TSI

Atenció sanitària trans-inclusiva

- Escolta les necessitats
- Fes preguntes obertes
- Només si és rellevant pregunta sobre la sexualitat
- Relaciona les necessitats mèdiques amb els òrgans, no amb el gènere expressat
- Si símptomes genitals --> en funció de l'òrgan

Atenció a una consulta sobre identitat

- Valida sense jutjar
- Pregunta quines necessitats / suport socioafectiu té
- Les necessitats solen ser: acompanyament, vinculació a xarxes d'iguals, burocràcia, assessorament sobre modificacions corporals
- Cap diagnòstic psicològic previ és motiu per no iniciar una transició

PROBLEMES DE SALUT

CRIBRATGE CÀNCER PRÒSTATA

CRIBRATGE CÀNCER DE MAMA

CRIBRATGE CÀNCER CÈRVIX/OVARI

PREVENCIÓ OSTEOPOROSIS

PREVENCIÓ CARDIOVASCULAR

PREVENCIÓ MTS

PROBLEMES DE SALUT A LES PERSONES TRANS

CRIBRATGE CÀNCER MAMA DONES TRANS

Teixit mamari histològicament idèntic al de les dones no transgènere

Menor exposició total/cíclica a estrògens i absència o exposició mínima a la progesterona

Ús de dosis suprafisiològiques o dosis inadequades

Mamografia en dones transgènere >50a després d'un **mínim de 5a** d'haver iniciat el **tractament hormonal**

Freqüència **bianual**

CRIBRATGE CÀNCER MAMA HOMES TRANS

NO mastectomia o només reducció de pit --> cribratge de mama segons les directrius actuals per a dones no transgènere.

Sí mastectomia → mamografia pot ser que no sigui tècnicament factible, i poden ser necessàries alternatives com l'ecografia o la RM

PROBLEMES DE SALUT A LES PERSONES TRANS

CRIBRATGE CÀNCER PRÒSTATA

La gonadectomia i/o 'exposició perllongada a estrògens redueix el risc de càncer de pròstata i HBP degut a l'atrofia que pateix aquesta

Inici del tractament hormonal feminitzant **després dels 50 anys**

Es recomana el cribratge del càncer de pròstata a dones transexuals segons les directrius generals

Un **PSA > 1,0** s'ha de considerar **anormal**

PROBLEMES DE SALUT A LES PERSONES TRANS

CRIBRATGE CÀNCER CÈRVIX

Home trans → citologia: destacar al laboratori que és una mostra cervical

Testosterona + amenorrea = atròfia coll uterí

Alta taxa de **mostres inadequades** → Estrògens vaginals 1-2 setmanes abans

Dones trans no cal cribatge coll uterí

CRIBRATGE CÀNCER OVARI

Homes trans amb testosterona → augment de SOP

Persona trans ha de rebre el mateix cribatge de càncer d'ovari recomanat per a qualsevol persona amb ovaris

No es recomana ooforectomia rutinària per a la prevenció del càncer d'ovari en homes trans

PROBLEMES DE SALUT A LES PERSONES TRANS

PREVENCIÓ OTEOPOROSI

Cribatge actual en persones no transexuals: Dones >65a, més d'hora si factors de risc associat, en homes no transexuals >70a o amb factors de risc

Risc osteoporosis en dones transexuals: → Major risc per infrautilització hormones després de gonadectomia.

Risc osteoporosis en homes trans → Ooforectomia abans dels 45A sense substitució hormonal òptima

Cribatge en persones transexuals a partir dels 65a (entre 50-64 anys si factors de risc associats)

Persones transexuals (independentment del sexe al nèixer) sotmeses a gonadectomia i que >5a sense tractament hormonal substitutiu --> densitometria independentment de l'edat

PROBLEMES DE SALUT A LES PERSONES TRANS

PREVENCIÓ CARDIOVASCULAR

L'evidència de diversos estudis suggereix que **el risc CV no canvia** entre els **homes transgènere** que utilitzen **testosterona** en comparació amb el de les **dones no transgènere**

Dones transexuals que reben teràpia hormonal mixta amb **estrògens** poden tenir major risc de tromboembolisme venós (**TEV**)

Consum de **tabac** juntament amb la teràpia estrogènica s'associa a major risc de trombosis venosa profunda (**TVP**)

Per a les dones transgènere amb factors de risc CV o malaltia CV coneguda, es prefereix la **via transdèrmica d'estrògens** a causa de les taxes més baixes de TEV

PROBLEMES DE SALUT A LES PERSONES TRANS

PREVENCIÓ DE MALALTIES DE TRANSMISIÓ SEXUAL

Per avaluar el risc d'infecció d'ETS o VIH dels pacients transexuals s'ha de tenir en compte l'anatomia actual i les seves conductes sexuals

La presentació de les ETS pot ser atípica degut a la varietat de pràctiques sexuals i les cirurgies de reafirmació de gènere → important realitzar probes de detecció de ETS asimptomàtiques en funció d'**antecedents** de comportament i les **pràctiques sexuals**

Recomanacions de **cribatge serològic** per a les **persones transexuals** (VIH, Hepatitis B i C, sífilis) **no difereixen** de les recomenacions per a les persones no transexuals

PAUTES I PREPARATS HORMONALS

El tractament mèdic consisteix en l'administració d'una **teràpia hormonal masculinitzant o femenitzant**

Aquesta teràpia hormonal té dos objectius principals:

- Reduir els nivells hormonals endògens --> característiques sexuals secundàries
- Substituir les hormones sexuals endògenes per les del sexe desitjat

TRACTAMENT FEMENITZANT

	ESTRÒGENS		ANTAGONISTES DELS ANDRÒGENS*	
AGENT	Estradiol		Acet. Ciproterona i bicalutamida	Espironolactona
VIA	transdèrmic	oral	oral	oral
NOM COMERCIAL	Evopad STT 25, 50, 100®, Lenzetto®	Climen® Climodien® Progyluton® Fòrmula magistral Valerat d'estradiol 2mg 100caps	Androcur 50® Bicalutamida 50 (menys disminució de libido i ereccions)	Espironolactona 25® Espironolactona 100®
PRE-OOFORECTOMIA	Si > 40 anys o risc cardiovascular millor via cutània. Evopad 25-50 1 cada 3dies Lenzetto® 1-2 pulsacions/dia Via oral 2-4mg	Si < 40 anys i baix risc de TV Via oral 2-6 mg/dia Evopad 25-100 1 cada 3dies Lenzetto® 1-3 pulsacions/dia	25-50 mg/dia	25-200 mg/dia Màxim 400mg/dia
POST-OOFORECTOMIA	Evopad 50® Lenzetto® 1-2puls/dia	2-4 mg/dia estradiol (+progestàgen)		
OBJECTIU LAB	Valors femenins normals en fase fol·licular		Testosterona en valors femenins normals**	

TRACTAMENT MASCULINITZANT

	TESTOSTERONA INTRAMUSCULAR		GEL
AGENT	Cipionat	Undecanoat	Cristalls de testosterona
NOM	Testex prolongatum 100® Testex prolongatum 250® 100-250/15-30 dies	Reandron 1000® 640 mg/10-14 s Torna a estar finançat.	Itnogen 2%®* Testogel 50sobres®**
PRE-OOFORECTOMIA	Testex: Inici progressiu: 100, als 21d 100, als 15d 250 i seguir 250/21 dies. 250 cada 21d setmanes, segons efectes i nivells a final de dosi als 3 mesos ajustar interval. Reandron 1/12 setmanes i analítica als 6m per ajustar interval.		*(1g= 20 mg.; 4 grs.= 80 mg.) **5g=50 mgs. 10-80 mg/24h, segons desitjos de canvis i factors de risc. Habitualment 50-60mg
OBJETIU LAB	Testosterona a final de dosi en franja baixa o mitjana dels valors masculins.		

SEGUIMENT ANALÍTIC

Realitzats al pròpi centre de salut

Als 3 → 9 → 18 mesos i anualment. Si Reandron primera analítica als 6 mesos abans del tercer Reandron

Hemograma, glucosa, colesterol, urea, perfil hepàtic, perfil hormonal TSH, prolactina (en dones trans), FSH, LH, testosterona i estradiol

Homes trans amb Testex analítica just abans de la següent dosis

MODIFICACIONS QUIRÚRGIQUES

	Dones TRANS	Homes TRANS
FINANÇADES	vaginoplàstia glotoplàstia	masculinització pectoral (mastectomia)
NO FINANÇADES al 2022	tiroplàstia feminització facial...	fal·loplàstia metaidoioplàstia.

SERVEI TRÀNSIT A CATALUNYA

Equip **multidisciplinar**

Acompanyen a la persona i el seu entorn, durant el procés d'autoidentificació, autoacceptació i visibilització social

Vinculen a xarxes d'iguals

Assessoren i fan receptes de preparats hormonals amb seguiment presencial i/o virtual

Incloen a llista d'espera de cirurgies finançades

Fan informes per socialització, canvi DNI, etc

Ofereixen docència a professionals sanitaris i no sanitaris

*Promoció de la Salut de les Persones Trans

TRÀNSIT BARCELONA	CAP Numància	transit.bcn.ics@gencat.cat
TRÀNSIT REUS	CAP Sant Pere (Reus)	transitcampdetarragona.tgn@gencat.cat
TRÀNSIT TERRASSA	Mutua Terrassa	transit@mutuaterrassa.cat
TRÀNSIT LLEIDA	CAP Rambla Ferran	transit.lleida.ics@gencat.cat
TRÀNSIT MANRESA	CAP Bages	transit.cc.ics@gencat.cat
TRÀNSIT GIRONA	Centre de Salut Güell (Girona)	transit.girona.ics@gencat.cat
TRÀNSIT SABADELL	CAP Sant Fèlix	transitassirsabadell.mn.ics@gencat.cat

TAKE-HOME MESSAGES

Diferència gènere/sexe i concepte d'identitat de gènere

Mentre la societat no tingui una mirada amable amb els cossos diversos seguirà havent malestar amb el propi cos tant en persones cis com trans

L'objectiu de la teràpia hormonal és ajudar a que la identitat de gènere i el cos d'una persona coincideixin. Tant la teràpia hormonal feminitzant com la masculinitzant són teràpies d'afirmació del gènere.

Servei Trànsit a Catalunya amb participació de MútuaTerrassa

BIBLIOGRAFIA

Blanco U. ¿Qué es la "ley trans" en España y cuáles son sus puntos más importantes?. Disponible a: <https://cnnespanol.cnn.com/2022/12/22/espana-ley-trans-orix/>

Hashemi L, Weinreb J, Weimer AK, Weiss RL. Transgender Care in the Primary Care Setting: A Review of Guidelines and Literature. Fed Pract. 2018 Jul;35(7):30-37.

Reviriego J. La salut de les persones trans a l'Atenció Primària. Societat Catalana de Medicina Familiar i Comunitària (CAMFiC). 2022. Disponible a: http://gestor.camfic.cat/uploads/ITEM_15531_EBLOG_4443.pdf

UCSF Gender Affirming Health Program. Guidelines for the Primary and Gender-Affirming Care of Transgender and Gender Nonbinary People.2019. Disponible a: <https://transcare.ucsf.edu/guidelines>

GRÀCIES

HOSPITAL UNIVERSITARI MÚTUA DE TERRASSA
11 DE GENER 2023